

להנהיג נעים תורה וחסידות
מנדר היוצא מעוד

שבת יא"צ כ"ק רבינו הנזר דוד זי"ע

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסיד זוטשקא

פר' משפטים תשפ"ה • גליון רצ"ד

נהל קדומים

מעין נובע במשנת כ"ק מרן רבוה"ק זי"ע

נעשה ונשמע אמרו כאחד

נעשה ונשמע בלי חשבונות, תכלית הביטול, זה הוא מהותו של קבלת התורה, כל ישראל כלם כאחד באחדות גמורה, "ויען כל העם קול אחד, וגו' כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע". אלה הדברים אשר דיבר בקדשו כ"ק רבינו זיע"א בבחינת "הוא היה אומר". רבינו שהיה גאון הענוה ותכלית הביטול, וסמל אהבת ישראל והאחדות, היה לדוגמא חיה מהו קבלת התורה בשלמות. וב' דברים הללו ענוה ואחדות תלויים זה בזה. וכלשון רביה"ק הנחל יצחק (יחזו עמי רס"ז): "ויחננו במדבר, ויחן שם ישראל נגד ההה. "ויחננו במדבר" הוא ביטול והפקרת הישות בבחינת מדבר. "ויחן שם ישראל" לשון יחיד, כמאז"ל (במסילתא כא) כאיש אחד בלב אחד. כי לאחדות א"א להגיע אם לא ע"י התבטלות ושפלות רוח. כי רק כאשר כל אחד משיג את אפסיותו ומכניע את עצמו, אפשר להגיע לאחדות. ורק לאחר שהשיגו מדת ענוה ושפלות רוח, והגיעו לאחדות גמורה, אז יכלו לגשת לקראת קבלת התורה. כי שני ענינים אלו ענוה ואחדות, הם דברים יסודיים הנצרכים לקבלת התורה. שרק אז אפשר ללמוד תורה באמת לאמיתה, לא ע"מ להתייר ולא ע"מ לקנטר ולקפח את חבריו. ודבר זה יש ללמוד בה הפסק בשו"ע חו"מ (סי' ז' סינף ח') שני ת"ח השונאים זה את זה אסורים לישב בד"ן יחד, שמפני השנאה שביניהם דעת כל אחד מהם לסתור דברי חברו, וע"ל. וממילא א"א לקבל התורה ע"מ לעסוק בה ולקיימה באמת ובישוע, אם לא ע"י ענוה ואחדות בין אדם לחבירו. וכו' כאיש אחד בלב אחד. הנה התורה"ק ניתנה באחדות דוקא. כי א"א ליחד המח לדביקות הבורא, רק אם פנינים ממריבות ומחלוקת. והתורה הקדושה צריכה למלא את כל האדם, ולכן נתנה התורה כאשר ישראל היו באחדות. וכמו כן לדורות, כאשר רוצים לזכות לקבלת התורה, צריך להשליך את כל המריבות ואת כל הבלי העולם מן הלב ומן המח, ורק אז אפשר לקבל את התורה כראוי. ע"כ לשון קדשו. ועל ידי שנוהרים להיות בענוה התורה שמונה מפני הסט"א והקליפות, כלשון רבינו הנחל יצחק (תומו עמי שט"ו) אלא שכדי להמשיך השראת השכינה ע"י לימוד התורה הק' צריך להיות הלימוד בענוה, לשם שמים, ובקדושה וטהרה, כי בלא ענוה ושפלות רוח ארז"ל (סוטה ה) דאין הקב"ה והוא יכולים לדור בכפיפה אחת. ועל מי שאינו מתנהג בקדושה וטהרה אמה"כ (דברים מג, טו) ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו. ולכן בא ציווי הכתוב לתת על הארון כרובים בדמות פרצוף תינוק, שפני תינוק רומזים לענוה ולתמימות ולטהרה, כמבואר במק"א. וכו' ודבר זה הוא ההגנה לתורה מפני הסט"א והקליפות. וכמ"ש שהכרובים היו סוככים בכניפתם על הכפורת. וידוע שתורה שלמדת שלא באופן הראוי עם פניות והרהורי גאוה רח"ל אזי החיצונים תופסים אותה לרשותם ה' ישמרינו. וכמו שידוע שפ"א תפסו החיצונים לאחד וכשרצה רבו להצילו אמרו שקודם יראו אם יש בספריהם דברי תורה מהצדיק הזה. מפני שאם רשום אצלם מדברי תורתו אזי הוא תחת שליטתם ואינו יכול לפעול נגדם כלל. וכשאין התורה נלמדת כראוי אזי היא הולכת לקליפות ועל ידה הם שולטים באדם רח"ל. נמצא שלימוד התורה"ק מתוך הכנוה ושפלות רוח

גורם להגין על תורתו שלא תיפול לידי החיצונים רח"ל. ע"כ לשון קדשו.

וכן עי"ז אינו משכח תלמודו כלש"ק (מסעי עמי רפ"ו): "על פי מאז"ל (תענית ז) שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה. וזהו "על ירדן", שעל האדם להוריד ולהשפיל את רוחו לפני המקום, ואז יש לו ערבות מאביו שבשמים שדברי התורה יתקיימו בקרבן. כי הלומד מתוך ענוה ושפלות רוח, נבלעין דברי התורה בדמו ונעשין לחלק מעצמותו, ולא ישכח דבר תורה לעולם". עכ"ל"ק.

נעשה ונשמע אמרו כאחד. ארז"ל (שבת פח) דבשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יתנה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו. והיינו דבאמירת "נעשה ונשמע" בלי שום חשבונות, מה יצטוו, וכיצד יקיימו, התבטלו לגמרי אל רצון הבורא, וזהו מדריגת מלאכי השרת, שאין להם ישות עצמית כלל.

אמנם מה שאמרו "נעשה ונשמע" בלשון רבים, הרי שנעשו כאיש אחד בלב אחד, שידע כל אחד שבוהאי גם חברו מסכים לזה, ולכן אמרו "נעשה ונשמע". וזהו "ובאו כולם בברית יחד", כאשר נתקיים בהם "ויחן שם ישראל נגד ההה" כאיש אחד בלב אחד. והשיגו מדריגת האחדות הגמורה, ובכלל זה שאין אחד מגביה עצמו יותר מחבירו, ממילא יכלו לומר "נעשה ונשמע" בביטול גמור ובאחדות גמורה כמלאכי השרת שאין להם קנאה ותחרות ואין אחד מגביה את עצמו על חברו, והם בטלים לגמרי לרצון העליון.

ובודאי א"א להשיג בחי' ביטול ואחדות זה עם זה, אלא ע"י זיווך המדות בתכלית הזיווך זה הרמז, דהנה ובאו' כלים בברית יחד' ס"ת מדות. שלאחר שזכנו את המדות, יכלו לומר "נעשה ונשמע" באחדות ובהתבטלות גמורה. (נור דוד - שבועות)

וכל אימת שנכרים בדמות האבהית של רבינו זיע"א, בכל עת ובכל זמן ובפרט ביומא דהילולא דיליה, מעלים על לב את האהבת ישראל שפיעמה בלבבו, ומצד שני הענוה והביטול אשר היה ממש בחינת מלכות לית לי מגרמי' כלום, וכלשונו **נזר דוד** (שבועות) והנה "במדבר" עם המילים בגמט' "**כולם יחד בענוה**", כי בזכות שעשו עצמן הפקר כמדבר, וקטן בנפשם מדת ענוה ושפלות רוח, עי"ז זכו להיות באחדות כאיש אחד בלב אחד. וכן "במדבר סיני" בגמט' "בשלוש" דכפי האמוה, מדת השפלות מביאה למדת האחדות והשלום, וגדול השלום שכל התורה לא נתנה אלא בשביל השלום, שנאמר ד' עוז לעמו יתן ד' יברך את עמו בשלום.

ואיתא במדרש (שם) דהתורה נתנה בג' דברים, באש, במים ובמדבר. והרמז בזה, דהנה "באש במים במדבר" בגמט' (ע"ה) "ענוים ושפלים", כי נתינת התורה ה' באופן של ביטול הישות "באש ובמים ובמדבר", וזכו אז ישראל למדת ענוה ושפלות רוח, שע"י תתקיים בהם התורה"ק". ע"כ לשון הק'.

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של הנה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א

"כי תקנה עבד עברי"

ענין סמיכות פרשת ע"ע מיד למתן תורה

התורה"ק בפרשת משפטים שלאחר פרשת קבלת התורה פותחת דיני עבד עברי, ומחדש רבינו אליהו מזרחי שמה שפרש"י "ואלה' מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלה מסיני, כונת דברי רש"י הם שכמו שנאמרו העשרת הדברות במעמד הר סיני בקולות וברקים, כך פרשת משפטים ניתן לכלל ישראל במעמד כל ישראל ושמעו פ' משפטים בקולות וברקים. והלבוש בספרו על התורה לבוש האורה מבאר שבנ"י רק עמדו שם בסיני בזמן שנאמר למשה פר' משפטים, אבל רק אח"כ אמר להם מרע"ה אלה המשפטים. וכן איתא במדרש שבו ביום שקיבל משה רבינו תורה מסיני, בו ביום של מתן תורה קיבל מצות עבד עברי.

מדוע אחר קבה"ת פתחו בפרשת עבד עברי

וא"כ נמצאנו למדים שכיון שפ' משפטים חשיבות מיוחדת יש בה שנאמרה ביום מתן תורה ובאופן של מתן תורה בקולות וברקים, א"כ גם הפרשה הראשונה שבפרשת משפטים שהיא פרשת עבד עברי **בודאי יש בה עיקר גדול ביהדות ובתורה.** ויש להתבונן בה מה מיוחד יש בענין ע"ע שדוקא מצות עבד עברי הוקדמה לפני כל שאר המצוות. ולכאורה נראה שאחרי כל הגילויים שזכו בני" באותו יום בזמן עשרת הדברות ונפתחו הרקיעים והתהומות וראו שאין עוד מלבדו והיו במצב שפסקה זוהמת חטא עץ הדעת ומגודל שגב דרגתן היו בני עליון כולם, א"כ איך בשיעור הראשון מתאים לעסוק בעניני גב שיורד לדיוטה תחתונה ומביא לעולם בני שפחה וכו'.

והחכמת שלמה מקשה ממה דאיתא בזבחים (פ"ב) שבכל התורה כולה התדיר מחבירו קודם לחבירו, א"כ דוקא פרשיות אחרות שהם יותר תדירות ושכיחות אותם צריך להקדים יותר. ובפרט שבדור המדבר ענין עבד עברי כמעט לא היה נוגע למעשה. שאין מסתבר שיהודי לאחר ביאת מצרים ובית הים עם רכוש של כ 475 טון יהיה לו ענין לגנוב, ואיך יתכן כמדבר להגיע למצב שעוד אין לו איך לשלם את גבתו. ועוד שכיון שע"ע כזה יכול להיות רק בגנב, א"כ צריך להקדים את דיני גניבה הקודמים בסדר המאורעות. וכן איך שייך במדבר שאחד ימכור עצמו לעבד עברי מפני דחקו, שהרי איתא בילקוט רמז רנ"ח שלכל אחד מבנ"י יד כמות מן שהספיק למזון אלפיים שנה. ובספר מאיר עיני חכמים (ח"ב בד ט"א) עושה חשבון שזה יוצא לכ"א כל יום 729 אלף עומרים. וכיון שכל עומר הוא שני קילו ורבע, א"כ ירד לכל יהודי כמות מן של 1640250 קילו. [במילים: מליון שש מאות וארבעים אלף מאתים חמישים קילו] ולא היו צריכים לדאוג לעצמם בכלל, שהרי גם לא היו צריכים להחליף בגדים וכו', וכפי

המשך בעמוד ב' <<<

שנאמר על תקופה זו "השם אלוהים עמך לא חסרת דבר". וא"כ איך היה נוגע למעשה ענין ע"ע במדבר.

קניית הערב רב לעבד עעברי

ואמנם עבד עברי המוכר עצמו כן היה שם למעשה על פי חידוש מופלא שמוכר בספר תפארת יונתן ע"פ מש"כ בזה"ק (פר' כי תשא) שהערב רב לא קבלו מן, וכן הצאן והבקה, והיו צריכים לצאת מחוץ למחנה ישראל לחפש אוכל. ובתוך ענני הכבוד היה הכל נקי וצח בלי שום לכלוך, וכל הפסולת של הצאן והבקר היה מחוץ למחנה ישראל, והערב רב היו יוצאים עמהם לרעות אותם שם מחוץ למחנה. ואמר רשב"י לבנו רבי אלעזר, שאם היה אחד מהערב רב נמכר לעבד לישראל, אזי כמו שהעבד של כהן אוכל תרומה כרוב, כך היו העבדים אוכלים מן כרובם הישראל, ואז היה נופל מן אצל האדון כמספר עבדיו. וממילא לפי"ז כן היה נוגע למעשה דין עבד עברי שהרי הערב רב בוודאי רצו לאכול מן ולא עלתה בידם, מה עשו הערב רב, נמכרו לעבדים לבני ישראל, והיו רועים את כל הבהמות מחוץ למחנה, ובשכר זאת היה יורד להם חלק מן בית אדונם העברי.

אבל עדיין צ"ע מה שהבאנו לעיל שענין עבד עברי אינו תדיר כמו פרשיות אחרות, מכיון שדין שילוח העבדים יכול להיות רק בזמן שהיובל נוהג, שהוא מזמן יהושע י"ד שנה אחר כיבוש וחילוק עד סוף בית ראשון שגלו עשרת השבטים ופסקו למנות יובל, ואח"כ ירמיה החזירן ולא הספיקו למנות יובל אחד עד שחרב הבית. ובזמן בית שני כבר לא היה נוהג עבד עברי, הרי שכל הזמן שהיה נוהג דין עבד עברי הדין הזה לא שייך לכלל ישראל רק זמן קצר מאד, פחות מאלף שנה.

עוד צ"ע בהפטרות פרשת משפטים (פרק ל"ד) הנביא ירמיה אומר "כה אמר השם אלקי ישראל, כרתי ברית עם אבותיכם מיום הוציא אותם מארץ מצרים לשלח העבדים בשנה השביעית, ולא שמעו אבותיכם אלי, ותשובו ותחלו את שמי, לכן כה אמר ה' אתם לא שמעתם אלי לקרא דרוו איש לאחיו ואיש לרעהו הנני קרא לכם דרוו נאם ה' אל החרב אל הדבר ואל הרעב ונתתי אתכם לזועה לכל ממלכות הארץ". שהוא דבר פלא שמצאנו נבואה בלשונות תוכחה קשים מאד ר"ל, על מה שעברו על הציווי לשלח את העבדים בשביעית לאחר שש שנים. שלכאורה נראה שהעונשים הנוראים הם בגלל שהאדון עובר כאן עון פלילי בין אדם לחבירו שמשעבד את העני שנמכר עצמו לעבד, ולמרות שהגיע זמן שחרורו הוא ממשיך לענות אותו. אך כשנתבונן בדרשות חז"ל נבין שהעבד עברי חי חיים טובים מאד אצל אדונו, וכמ"ש (קידושין כ"ג) "כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו".

הלימוד לצאת ממצב הירידה לחיי עליה

אלא שביא הענין הוא ע"פ מה שכותב התולדות יעקב יוסף שכל מצוה ומצוה שבתורה שייכת לכל נפש מישראל לצנח נצחים, ולכן אע"פ שבפועל דיני ע"ע נוהגים רק בזמן שהיובל נוהג, אך פנימיות ענין המצוה נוהג לעולם ועד, שהחכ"ס והחכמת שלמה מבארים את הגמ' בקדושים שסיבת הרציעה באזון הע"ע כיון ש"אזון זו ששמעה בהר סיני כי לי בני ישראל עבדים, והלך זה וקנה אדון לעצמו". שזה העבד הגם שבגשמיות היתה לו עליה גדולה, אך ברוחניות הוא בוודאי יורד מדרגה אחר מדרגה.

שהחכ"ס מבאר את טעם האיסור של יהודי בשפחה, כי כולנו נכללו עם יצחק אבינו על המזבח בעקידת יצחק, וכיון שנעשה דינו כעולה תמימה, נאסר לישא שפחה, וכן נאסרו כל בני"ש שנכללו עמו. והנה הע"ע התירו לו לישא שפחה כנענית, שזאת היא ירידה גדולה מאד לכן אברהם יצחק ויעקב, שכולם אסורים בשפחה. וכן אמרו חז"ל בגמ' ברכות שעבדים פטורים מקריאת שמע, אע"פ שבסוגי דמי שמתו מדובר רק בעבד כנעני שאע"פ שחיב במצוות כאשה אבל פטור מק"ש, אך בספר האשכול וכן בזה"ק מפורש ששם מדובר מעבד עברי, כי רק מי שיש לו אדון אחד אומר "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", יצא זה שיש לו אדון נוסף וגופו קני, ולכן נכשבא זמן שחרורו, הוא אומר ק"ש והוא נושא שפחה כנענית רחמנא לצלן וכשבא זמן שחרורו, הוא אומר "אהבתי את אדוני" וכו' שמוצוה במצבו הרוחני הירוד. ואמרו חז"ל במכילתא שלכן כאשר מגיע שנת השביעית צריך האדון לשלחו מביתו ובזמן שחרורו הוא נותן לו 'הענקיה'. כדן התורה 'הענק תענק לו מצאנך מגרנך מיקבך', שלא יצטרך להשאר ע"ע ויצא כבר ממצבו הקשה ברוחניות. ואם אינו רוצה, הרי הוא מכהו שיצא, ואם עדיין אינו יוצא מכהו מכות חזקות עד שיצא. ואם עדיין מתעקש שלא לעזוב את ביתו, אזי אומר לו האדון מה שנמכרת לעבד עברי בענינותך, והתירו לך כמה איסורים לכן זה ההיתר נסתיים כעת, והנה אתה חוזר להאוסר הנצחי לקרא שמע ולהתקדש בקדושת היהדות. ואם עדין בכ"ז הע"ע מתעקש להישאר עם ההיתרים שלו, אלא מתעקש להישאר בגשמיותו, לזאת רוצעים אנו במרצא, אזון זו שמעמה על הר סיני, וכו', ולכן כ"כ חשוב להתחיל דוקא בפרשה זו את כל עניני התורה כי פנימיות ענין ע"ע הוא כמה צריך לבחור לצאת ממצב ירידה רוחנית ולא להעדיף איכות חיים משובחים בגשמיות ולכן נענש העבד שבוחר להשאר בפחיתותו. וכן בהפטרות הנביא בירמיה מתאר את העונשים הקשים ביותר לאדון שלא משחרר העבד בשנה השביעית וממשיך בכך על העבד את ירידתו הרוחנית.

שתשים סנהדרין אצל המקדש

כי איתא בספח"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת עקב) ברמז מאז"ל (גיטין נ"ו) "עונותנו של רבי זכרי' בן אבקולס החריבה את ביתנו וכו'", שעונה פסולה עלולה להחריב את כל הקומה הרוחנית של האדם ולכן צריך שיהי' לו זקיפות קומה בעבודת השי"ת.

ובזה יל"פ דברי רז"ל שתשים סנהדרין אצל מזבח כי זקני הסנהדרין הי' צריכים להיות כדוגמת מזבח שהי' מבחוץ מנחשת ומבפנים הי' עפר וכן הדיינים צריכים מידה זו וכמ"ש המהר"ם שיף זצוק"ל, והו' "מה ראשונים מסיני אף אלו מסיני" שכמו שנתנה תורה על הר סיני כדי להורות רוח השילוב הנצרך בין מידת עונה ושפלות רוח לבין מידת "ויגבה לבו בדרכי ד'", אף הדיינים הדנים בהלכות משפטים בין אדם לחבירו זקוקים ללימוד זה של הר סיני כדי שיוכלו להוציא דין אמת לאמתו ולא לגור מפני איש ועכ"ז יהי' נוחין ושפלי רוח כלפי ישראל.

וראיתי מובא פירוש יקר בשם אחד מצדיקי דורות הקודמים ברמז מאז"ל שהיצה"ר דומה לזבוב היושב בין שתי מפתחי הלב, כי הלב יש לו שתי מפתחות לפתיחתו הא' הוא לב נשבר ונדכה והשני הוא מידת השמחה והיצה"ר מוכן ליתן לנו להשתמש במפתח אחד בלבד, כי אם יהי' לנו רק לב נשבר ונדכה, עלולים ליפול למרה שחורה ולעונה פסולה ואם יהי' לנו רק שמחה בלבד עלולים ליפול להוללות וגאווה ולכן הוא יושב להפסיק בין שתי מפתחי הלב הללו.

והנה בפרשת משפטים שבו מברכין חודש אדר ועדיין יש בו מהארט ימי השובבי"ם יש בו שילוב בין שתי מפתחות הלב ומסוגל להכניע הזבוב היושב בין שתי מפתחות הלב, ויתכן שלכן קורין אז פרשת שקלים שיש בו הרמז הנ"ל לזכות בשילוב בין ב' העניינים הנגדיים בעבודת השי"ת.

המשפטים אשר תשים לפניהם. פרש"י "מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש".

ונראה לבאר בזה בס"ד בהקדם דברי כ"ק אאמו"ר זי"ע בפסוק "וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות", הדנה כל קלקולו של הנמכר בגניבתו התחיל מחמת שדימה בנפשו שכוחו ועוצם ידו גורם לו להצליח בנסכיו ולכן טועה לחשוב שיכול לשלוח יד בגניבה ולהצליח ע"ז, ואילו הי' מטה אחזנו לישמוע בהר סיני "לא תגנוב" פירוש שהי' אתה יכול לגנוב כי הכל בידי שמים לא הי' נופל בבור הגנבה. והו' שרמז הכתוב "כי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה" היינו היצה"ר רוצה להרוג את האדם במחשבת ערמה שידמה בנפשו שהוא חכם ופקח ובחכמתו השיג את רכושו, "מעם מזבחי תקחנו למות" שהרי כתיב "מזבח אדמה תעשה לי וזבחתי עליו את עולתך ואת שלמך", וכאשר האדם עומד מול מזבח אדמה להקריב קרבן הוא נזכר שהוא עצמו מן האדמה לוקח ויסודו מעפר וסופו לעפר ועי"ז נשבר לבו בקרבו ועי"ז יזכה לכפרה.

וכן כאשר היצר מבקש להרגו ברגשי ערמה שהוא חכם ופקח, העצה לזה הוא להתבונן במה שנלמד ממזבח אדמה ועי"ז יוכל לבטל את היצר המבקש להמיתו.

ובפרשת שופטים אמר כ"ק אאמו"ר זי"ע בשם המהר"ם שיף עה"פ (דברים ט"ו י"ח) "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך וסמך לך" (שם כ"א) "לא תטע לך אשרה אצל מזבח ד' אלוהיך", דללמד יצא שכמו שהמזבח ציפוי נחושת ותוכו עפר כך יש לו לדיין להיות בתוכו עפר פירוש שפל ונבזה בעיני עצמו, אך כלפי חוץ יעטה נחושת כדי להנהיג את הציבור בעוז ולשמור על קדשי ישראל, ואמר כ"ק אאמו"ר זי"ע דבזה יל"פ דברי הספרי "בלתי רום לבבו מאחיו" מאחיו ולא משל הקדש", דכלפי אחיו יש לו לנהוג בשפלות בלתי רום לבבו מהם אך כלפי ענייני הקדש וחפצי שמים יש לו לנהוג בעוז ותעצומות.

וענין זה שצריך האדם שיהי' לו ב' בחינות שמצד אחד יהי' שפל בעיניו ומצד שני יגבה לבו בדרכי ד' יש ללמוד גם מהר סיני, כמו שאמר המהר"ק מהר"י מבבלעזא זי"ע שלכן נתנה התורה על הר סיני ולא בבקעה כדי להורות שאע"פ שכדי לקבל את התורה צריך שפלות ועונה מ"מ צריך שיהי' לו זקיפות קומה בענייני העבודה,

הגבל את ההר

גורמים וסייגים שנמנעו בחודש כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ע"י הרה"ק חרב"ז הרה"ג ר' נפתלי צבי מושעזנו שליט"א

יש להדגיש שלא באנו כאן לפרט דברים הנצרכים ליחידים, שעל זה הורה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לעשות שאלת יב באופן פרטי, באנו כאן לפרט הדברים הנצרכים לכל שהם מחוץ למחנה ממש ואין חילוקים בזה

1- אין להחזיק אלא מכשיר מסור מקורי באישור ועדת הרבנים בלי שום התחממות. כלל יצוין כי מכשירי "שיאומי" אף שהיה כאלו הכשרים בעבר, אבל כיוון שהיו הרבה פרוצות בזה ורבים חללים אשר נפלו מזה, אין להשתמש במכשירי כזה כלל. ללא יוצא מן הכלל.

2- על כל נגן חייב להיות הכשר של 'לכתחילה', ואלו שנותנים לעצמם להשתמש עם נגן מוכרזים להתייעץ בענין זה שלא יצא מכושר מזה, ומ"מ חייבים שלא יהיה אפשרות להחליף כרטיס בעצמם.

3- כל מצלמה חייב להיות מנותק מהזוי"פ ולא להשקות מצלמה שלא מנותק בבית.

4- אסור שיהיה לבחורים וילדים גישה למחשב כלל, ואין בזה שום יוצא מן הכלל.

כל מה הודעה פרשת ישי' לשאל את הרה"ג ר' נפתלי צבי מושעזנו שליט"א

וינוחו בו כל ישראל מקדשי שמך

זכירת מעמד הר סיני (ב)

מקומות שיש ענין להזכיר בהם: א. בברכת התורה כשאומר אשר בחר בנו (שם). ב. כשאומר ובנו בחרת בברכת אהבת עולם יכוון על מתן תורה, וכשאומר וקרבתנו מלכינו יכוון על מעמד הר סיני. ג. בשעת הלימוד טוב ומועיל לומר בכל יום לזכור מעמד הר סיני (הרה"ק מהר"ם ממעייבו מובא בס' שפתי צדיקים).

מציונו עוד שני ענינים הנכללים במצווה זו א. מצוות והודעתם לבניך, ב. לימוד באימה וביראה, ונביא כאן דינים המסתעפים ממנה.

מצוות והודעתם לבניך: מצווה הודיע לבניו סדר מתן תורה ומעמד הר סיני (רמב"ן ורמב"ם באגרת תימן ה"ל). ויש שכתב דהחיוב הוא להחדיר בלב הבנים ענין של מעמד הר סיני אמונת יחוד השם (מדרש ואתחנן מכתוב והודעתם ולא כתיב סתם ומהלכות), ובשעה זו גם הוא מקיים מצווה זו.

לימוד עם הבנים ובני בנים: לימוד עם הבנים. בתלמוד תורה יכוון לקיים מצווה בזו (רמב"ן). והלימוד עם הבנים מעורר כוח וקדושת של מעמד הר סיני (תמלת מרדכי - אמונה ובה מסביר ענין להוזהר גדולים על הקטנים יעו"ש), וכמו"כ הלומד עם בן בנו מקיים מצווה זו ואף בן ביתו י"א דמקיים מצווה זו (ס' אמת ליעקב), ואף בבנים גדולים שייך מצווה זו (טור על התורה).

לימוד באימה וביראה: יש ללמוד באימה וביראה ברתת ובזיע שיהיה הלימוד כמו נתינתה בהר סיני, (כן למדו חז"ל משה שטאמו והודעתם לבניך וגו' וסמך ליה יום אשר עמדת בחורב מה להלן באימה ויראה אף כאן). י"א שדין זה מה"ת (ש"ת רמב"ה ק"א), וי"א שזה דין דרבנן (תוס' ועוד ראשונים), **שומע:** י"א דרק הלומד ומוציא ד"ת מפיו שייך דין אימה ויראה ולא לגבי השומע ד"ת (ש"ת הר"ק), ושייך בין בתורה שבכתב ובין בתורה שבע"פ (פשוט), **קלות ראש:** אין ללמוד מתוך קלות ראש, לכן לא ילמוד בשיכבה ובדרך קלות (ש"ת ק"ג), ואסור ללמוד תורה בשיכבה ומוטה על צידו אפי' בהרהור (ש"ת), אם לא כשרוצה לישכב ולישון מותר להרהר בד"ת וטוב הדבר (ש"ת), כמו"כ לענין דיבור מותר בלשון שרוצה לישון (ש"ת), יש שמקפידים ללמוד בלבוש עליון וכובע על ראשו מטעם לימוד באימה (משבות והנהגות), וה"ה הכותב ד"ת דינו באימה ויראה אם כוונתו לשם לימוד (והנחשב כלומר), **נענוע הגוף:** טוב ללמוד בנענוע הגוף, כי כל זה בכלל אימה וזיע הוא, וכדכתיב וירא העם ויגעו (פלו ורמ"א ס' מ"ח שעל ספר ה' מתנענעים בשעת לימוד), ואין חילוק באיזה אופן לומד דאפי' בלימוד בהעברה בעלמא מתנונע (א"ח), ומי שטוב לו ללמוד בלי נענוע מחמת העיון ללמוד בלי נענוע (כן מתרץ המ"ב את הלבוש שהשמיט דין נענוע), מחנכים התנוקות לנענוע בתחילת הלימוד שכן מציונו בנתינתה של תורה וירא העם ויגעו (מחזור ויט"ר).

שבת שקלים

דבר בעתו מה טוב לקראת שבת שקלים בשבוע הבא, לעסוק קצת בענייני ההלכותיה, לעורר הגעגועים החשק והרצון לקיים בפועל להקריב קרבנות, דע"י זה אנו מקורבים יותר מזמן שביהמ"ק היה קיים שאצלם היה הרגילות בכל שנה ולא היו הגעגועים (יחידה הי"ט), ומזה החשק והרצון נעשה שקלים ממש, כמו שמצינו ברשב"י שאמר בקעה המלאי דינרי זהב התחילה מושכת דינרי זהב כ"ש שהקב"ה יכול לעשות מחשק ישראל ומרצונם לקיים מצוות שקלים ומתמלא בקעה שקלים, ואילו הנביא לוקח מהם ועושה תרומת הלשכה (פרי צדיק), ע"כ נעסוק השבוע בענין קריאת פרשת שקלים בצייבו, מקור טעמו וכל המסתעף מזה להלכה.

מקורו: ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים (מגילה כ"ט), **מעלתו:** איתא במדרש (תנומא תשא) אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מת אין אני נזכה, א"ל הקב"ה חייך כשם שאתה

עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאלו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך.

טעמו: ביסוד החיוב לקריאת פרשת שקלים מציונו כמה טעמים. א. כעין הכרזה על השקלים להזכיר להביא שקליהם (רש"י מגילה כ"ט: מאירי שם, וכתב

שם שחזן מההכרזה שהיה באדר הוסיפו להזכיר ע"י קריאה ועיון בשו"ת בנין שלמה סי' נ"ד הטעם שהוצרכו לתרומה). ב. משום דרישה ושאלה בהלכות שקלים כדון שואלין ודורשיין בהלכות המועד (תוס' הרא"ש שם ועיין רמב"ם תפילה פ"ג ה"ח), לפי טעמים אלו נהגו בקריאה זו מזמן שבית המקדש היה קיים, ועתה שנחרב ואין שקלים עושין "זכר לקריאה שהיה במקדש". ג. משום ונשלמה פרים שפתינו היות ואין לנו ביהמ"ק ואין אנו יכולים לשקול שקלים, לכן תקנו תחת זו לקרוא בפרשת שקלים (חשון מצוה ק"ה לבוש סי' תרפ"ה מ"ב שם), ולפי טעם זה י"א דבזמן הבית לא קראו הפרשה כלל אלא הכריזו בלי קריאה (שו"ת בנין שלמה שם), ומביא בשם אהיו רמז מהפסוק בפר' כי תשא דמתחילה כתיב העשיר לא ירבה וכו' לכפר על נפשתיכם, והיינו בזמן הבית שהיו מביאין שקלים ממש ואח"כ כתיב והיו לבני' לזכרון היינו לאחר החורבן ע"י הקריאה נחשב כאילו הביאו ממש, יעו"ש ערוך]. **טעם קריאתו בשבת:** לפי הטעם שהיה ענין הכרזה טעם הכרזה בשבת בזמן שהעם נתקבץ (שו"ת בנין שלמה שם), ואף בזמן הזה זכר למקדש. אך לפי הטעם שהיה ענין כפרה, י"ל דמדחזינן דלא תקנו אנשי נכסת הגדולה בתפילת מוסף שום ענין מחורבן הבית כיון שבשבת הביהמ"ק אינו חרוב שלמעלה הוא ביופיו והדרו, וכיון שכן היא א"כ נחשבת הקריאה בשבת כאילו קיימו המצוה בפועל ממש בביהמ"ק (דברי המוצנע הנמצא בתוך ס' רבי הובב מתלמודי הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ).

בזמן הזה: מן האמור נלמד דטעם קריאתו בזמן הזה או מטעם "זכר לקריאה" שהיה במקדש דבמהרה יבנה המקדש או מטעם "זכר לנתינתה". **נפק"מ:** וכדי לחדד הדברים נביא כמה נפק"מ שי"א שחלתי בטעמים הנ"ל. **א. כוונה בברכה:** יש מי שמחדש לומר נפק"מ דאם קריאת הפרשה היא "זכר לנתינתה" כמו נתינת מחצית השקל, א"כ י"ל שכל אחד ראוי לומר פרשת שקלים לעצמו, אלא שהבעל קורא מוציא א"כ חייב בברכה לפניו כעין פרשת זכור, אם אן נימא דזה זכר לקריאת הפרשה, אין ענין (מועדים וזמנים ח"ו סי' צ"ה).

ב. קטן: נחלקו אם קטן יכול לעלות לקריאת פרשת שקלים (ועת הרמ"א סי' רפ"ב להתיק ובגנית וודדים מחמיר ומוכיח כן משנת המבי"ט ח"א סי' ק"ו לא לעלות), ומחלקותן תלוי בטעם קריאת פרשת שקלים דאם זה "זכר לנתינתה" אין קטן עולה דמצוות מחצית השקל היא מגיל י"ג או כ', אך אם זה זכר לקריאה יכול לעלות. ור"א שאם נעשה בר מצווה קודם ר"ח ניסן של שנה זו לכו"ע יכול לעלות (בנין שלמה שם ע"פ הטעם לקריאת הפרשה זכר לנתינת מצוה"ש).

ג. קטן שהגדיל: קטן שהגדיל בר"ח ניסן, י"א לפי הטעם שקריאת הפרשה היא זכר לנתינת מחצית השקל מחויב עתה לקרות הפרשה, כיון שעתה נתחייב במצוות מחצית השקל. ואף אם שמע אז, דאז הוא תרי דרבנן ועתה הוא חד דרבנן (שו"ת בנין שלמה שם ועי"ש מה שממיק, ויש לדון בדבריו ואנאמ"ל).

ד. פחות מבן כ': אם יכול להוציא את הגדול בפרשת שקלים, דלפי הטעם שהקריאה זכר לנתינתה מציונו שיטות דפחות מבן כ' אינו מחויב במחצית השקל, א"כ לא שייך להוציא. אך לפי טעם שהקריאה זכר לקריאה שהיה בזמן הבית יכול להוציא.

שובר יחידת דיוור והריהוט נשרף

זוג ששכרו יחידת דיוור מרוהטת, והיה קצר חשמלי בדירה, יצאה אש ומצאה ריהוט, ושרפה את כל היחידה עם הריהוט, ובני הזוג נצלו בנסים ולא נשאר כלום מרכושם. נשאלת השאלה האם הזוג ששכר את הדירה והתחייב להחזיר את היחידה במצב סביב, חייב לשלם את כל נזקי השריפה ביחידה?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: האם בשעת ברכת המזון יש להוריד גם את סכינים חד פעמיים, והאם יש להוריד גם כפות ומזלגות מברזל?

תשובה: ברוקח (סימן של"ב) וביתר אריכות בארוחת חיים (ברכת המזון אות ח) כתבו, טעם למנהג שנהגו כל ישראל לכסות הסכינים בשעת ברכת המזון, לפי ששלחן מזבח כפרה לנו, שהמאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו, שאמרו במסכת חגיגה (דף כ"ג ע"א) נאמר "והמזבח ג' אמות וכו' ותכניב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'", פתח במזבח וסיים בשלחן, שבזמן שבית המקדש קיים המזבח מכפר, ובזמן שאין בית המקדש קיים שלחנו מכפר עליו, וכתבי על אבני המזבח לא תניף עליהם ברזל, לפי שזה מאריך זה מקצת וכן בשלחן נמי [ובשו"ע הרב (ס"ו שאריכות ימים וכפרת עוונות, הוא בזכות הכנסת אורחים שגדול כחה של לגימה שמשרה שכינה]. ועוד כתוב במדרש מעשה בחסיד אחד שהיה מברך ברכת המזון וכשהגיע לבנין ירושלם נצטער על החרבן, ולקח הסכין ותקעהו בבטנו, לפיכך מכסין אותו. וטעם זה גם הביא בשבלי הלקט בשם רבינו שמחה.

וכתב בבית יוסף (סימן ק"ב) ונוהגים בשבתות וימים טובים שלא לכסות הסכין, ולפי טעם רבי שמחה [משום צער החורבן], אין לחלק בין שבת לחול, ומכל מקום מנהגו של ישראל תורה היא. וכן כתב בשו"ע (שם סי' ה') נוהגים לכסות הסכין בשעת ברכת המזון, ונהגו שלא לכסות בשבת ויום טוב. וכתב בט"ז (סק"ג) שגם לפי הטעם הראשון אין לחלק בין שבת ליום חול, ורק לפי הטעם השני יש לחלק, שאין אדם מיצר בשבת, או שאין גוזרים אלא לפי המעשה שהיה, והמעשה היה בחול, ובמג"א (סק"ג) כתב הטעם שבשבת אין צריך לכסות, גם לפי הטעם הראשון שאין בנין בית המקדש דוחה שבת.

ולכאורה הנפקא מינה בין הטעמים, שלפי הטעם שאין להניח ברזל על השולחן, צריך להוריד גם כפיות ומזלגות מברזל, אבל סכין ממין אחר אין צריך להוריד, ולפי הטעם השני יש להוריד כל דבר שחותר ועלול לסכנו, גם אם אינו עשוי מברזל. וכן כתב בפמ"ג שלטעם זה צריך להוריד כל דבר שחותר, והסתפק לפי טעם הראשון אם צריך להוריד שאר דברים העשויים מברזל.

אמנם עיקר הטעם הוא משום שלא להניף ברזל על השולחן, ולכן אין מורידים דבר שחותר שאינו עשוי מברזל, וגם סכין העשוי מכסף או מנחושת אין צריך להוריד. וכן אין נוהגים להוריד כפות ומזלגות העשויים מברזל על פי מה שכתב הרמב"ן בפרשת יתרו שלכן קראו הברזל בלשון חרב, כי כל כלי ברזל אשר בהם פיות כרותות יעשה חרב. ועקף זה אסור.

ולכאורה יש לתמוה, שאם עיקר הטעם משום השולחן הוא מזבח, ואין להניף ברזל על המזבח, למה מותר להניחו כל הסעודה, ורק בברכת המזון יש לכסותו? ובאשל אברהם תירץ כיון שאנו אומרים ברכה מרובה וכו' ועל שלחן זה כו', ואנו מחזיקים בברכה שניתנה לנו ואין נוגעים לבחינת על חרבן תחיה [אלא שצ"ב שהרחמן הזה אינו מעיקר הברכה, אלא הוספה].

ובכף החיים (סי' ק"ט טו) הביא בשם מטה משה (סימן ד"ש) לפי שברכת יעקב אבינו הוא מטל השמים ומשמני הארץ, וברכת עשו הוא ועל חרבן תחיה, לכן עתה בבהמ"ז שמוכרין ברכת הארץ שהיא ברכתו של יעקב מכסין הסכין שהיא ברכתו של עשו, כי לא ינחו שבת הרשע על גורל הצדיקים. וכעין טעם זה נקט בשו"ע הרב (סי' ה') שבחול מכסין את הסכין מפני שהוא כחו של עשו, ובשבת ויום טוב אין שטן ופגע רע ומנהגן של ישראל תורה היא.

עוד טעם כתב, לפי שכל אותיות של אלף בית יש בבהמ"ז חוץ מן ה' וכתב הרוקח סימן של"ז ותשב"ץ סימן שט"ו שבאי להודיענו שאין מלאך אף שצף קצף אנה זעף נגף רשף שולט בכל סעודה שמברכין בהמ"ז כוונה, לכן מכסין הסכין, לרמוז לזה דבשעת בהמ"ז אין חרוב של מלאך המת שולט. ויעו"ש טעם נוסף על פי קבלה, ולפי זה יש להסיר הסכין גם בשבת.

אהבת ישראל עד היכן

הקירות רעדו מעוצמת קול התפילה שהשתפך בביהמ"ד בוקע מהחלונות וגולש על גגות הבתים אל הרחוב השומם, יום הכיפורים, היום הגדול והנורא, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. תפילת שחרית עמדה בראשיתה אך הלהב כבר עלה השמימה בהתלהבות אין קץ דוחק את הרגשת הצום של הגוף הגשמי, ומפנה מקום לדבקות והתעלות כמלאכי מרום.

והנה נשמעו אחרוני המתפללים מסיימים בניעימה "התהילה והתפארת לחי עולמים", ודומיה השתררה לקראת התחלת 'ברוך שאמר' בנוסח הימים הנוראים הממס כל לב תובע ודורש לשינוי ותיקון המעשים. הציבור עומד וממתין לרבי שיפתח פיו בקודשו ובמתיקות ואימת הדין המשמשים בערבוביא. אך לפליאת כולם ניתק הרבי ממקומו שממול ארון הקודש, פנה לירכתי ביהמ"ד והסתודד דקות מספר עם אברך נבון. ואחר שיחה קצרה חזר למקומו ובשגאת ארי המטלטלת כל לב פתח וזעק "ברוך שאמר והי'--ה העולם--".

אחר התפילה הסביר האברך לחסידים המה ראו כן תמהו, מה פשר השיחה הזו בשעה נעלה כזו של לפני ברוך שאמר. האברך בחיוך של התפעלות ענה ואמר, "לפני התקדש היות"ק הזכרתי לפני רבינו את אמי החלושה, אשר קשה עליה הצום, הרבי גם כאשר ראשו מגיע השמימה, גם אז אינו שוכח שיש יהודי שהזכיר לפניו את אמו החלושה, ובא אלי לדרוש בשלומה".

משחר ילדותו נודע כ"ק מרן רבינו הנור דוד זי"ע בלב רחום ובאהבת ישראל עצומה ובתלי מצויה. מסופר שילד אצל המלמד, כאשר אחד מהילדים נהג שלא כהוגן והמלמד הוצרך להכותו כדי לחנכו, היה רבינו ממש בוכה בראותו את צער חברו, עד שהיו המלמדים אומרים לילד המוכה "דארפסט נישט ווייניג, נתן דוד וויינט שוין פאר דיר" (אינך צורך לכבות, נתן דוד כבר בוכה בבידוק).

יכלה הגיליון ולא נספיק לספר על טוב לבו ואהבתו את כל איש יהודי באשר הוא. מידה זו אפפה אותו בכל תהלוכותיו ודרכיו, מהנחת כוסות קפה ליהודים לפני התפילה, ועד להעברת ילדים את הכביש. כל גיוני השררה והאדמו"רות הודחקו הצידה באהבה המקלקלת את השורה.

היו היה ילד חמד קט, אשר היה נמנה על אחת מקהילות החסידים, בעת הגיע לעול תורה ומצוות לקחו אביו להניח תפילין אצל רבו שהיה מזקני צדיקי הדוה. אך הילד שחשקה נפשו שגם רבינו יניח לו תפילין ביקש זאת מרבינו. אך רבינו השתמט ממנו באומרו שכבר הניח תפילין אצל 'א גוטער ייד', ואין צורך בכך.

עברו כמה חודשים, הילד נפל ונחבל וידו נחבשה בגבס, והיה לפני תפילת שחרית ורבינו מבחין בזוית עינו שהילד מתקשה להניח תפילין בידו המגובסת. והנה רבינו עומד לידו ומניח ידו על כתיפו בחום, ובגאונות שבאהבת ישראל הוא אומר לו, "זוכר אתה שביקשת ממני להניח תפילין וסירבת? גמרת? בלבי שלא טוב עשיתי שסירבתי לבקשת יהודי, אשלים לך חובתי ואניח לך עתה תפילין"...

מוסדות זוטשקא
מיסודם של כ"ק מרן רבינו זי"ע
בבשראות כ"ק מרן ארמ"ד שליט"א

השבת נועם הנשמות

זמני שב"ק פר' משפטים
שבת יא"צ של כ"ק מרן רבינו הנור דוד זי"ע

מנחה וקבלת שבת 17:20
עריכת השולחן הגדול 21:40
תפילת שחרית 8:00

קידושא רבא אחר התפילה לכבוד החילולא

תפילת מנחה ושל"ם 17:10

שבת קודש נפשות ישראל
בצל כנפיך יחסיון

"לאהבה וליראה את שמך"

מהסתר הלב אל גילוי במוח ותעלומות לבו על כל פנים, כי כמו שאין אדם עושה דבר בשביל חביו למלאת רצונו אלא אם כן אוהבו או ירא ממנו, כך אי אפשר לעשות לשמו יתברך באמת למלאת רצונו לבד בלי זכרון והתעוררות אהבתו ויראתו כלל במוחו ומחשבתו ותעלומות לבו על כל פנים".

"בוא נשים מול עינינו שתי דוגמאות", ממחיש ר' לייב את הענין, "מצד אחד יהודי אשר מיום לידתו הוא גל מתוך הווי של תורה ומצוות, "מעצמו" הוא כבר לומד ומתפלל, אין הוא צריך להתעורר כלל לדבר זה. יתכן שהוא אפילו מכוון היטב בפירוש המלות ויודע את כל דקדוקי ההלכות של המצוות שלפניו, אבל הוא יכול לשכוח לְמי הוא עושה את כל זאת, מיהו מושא עבודתו".

"לעומת זה, יושב בצד בית המדרש יהודי פשוט ביותר, אך ליבו חם ובוהר באהבת השם ויראתו, אכן אין הוא יודע הרבה, ואפילו מה שהוא יודע ... לוקה בחסר, אך הוא מתעורר באהבה - טבעית על כל פנים, הוא מעורר את תעלומות ליבו בידועו שהוא מוכן ומזומן בכל רגע למסור את נפשו להשם ומתוך זה הוא מתמסר אליו כליל".

"לפי מה שלמדנו, החילוק בין השניים זועק לשמיים [תרת משמע], כי בעוד זה הראשון מלא וגדוש בתורה ומצוות אך הוא "מלא" עם זה כי זה נשאר אצלו ולא עולה למעלה, ואילו השני, בכל רגע ורגע קונה לעצמו עוד ועוד זכויות, והסיבה למה אנו קוראים את עבודת הראשון כעבודה "לעצמו" ולא עבודה לבורא ית', זאת הסביר לנו הרב, כי כדי שהאדם יעשה איזה דבר למען "זולתו", מוכרח שיתעורר בו איזה רצון בשביל הזולת, אהבה ויראה וסיבה מסוימת למען השני אשר למען אותה סיבה הוא עושה מה שעושה, אבל אם אין לו שום סיבה והתעוררות לעשות זאת, על כרחך שהוא עושה זאת למען עצמו לבד".

"וכאן מוסיף הרבי יסוד נוסף, שלא יחשוב האדם שאם הוא מלא אהבה להש"ת די בכך שיקרא עבודת השם, ושעבודתו זאת תתעלה למעלה. "וגם אהבה לבד אינה נקראת בשם עבודה בלי יראה תתאה לפחות שהיא מסותרת בלב כל ישראל וכמו שיתבאר לקמן". הוזהר הקדוש גילה לנו שכדי שהתורה ומצוות שלנו יפרחו לעילא, צריכים גם "דחילו" וגם "רחימו", כי המשמעות של "עבודה", הוא ביטול הרצון העצמי, ואילו כאשר אדם עובד מאהבה לבד, הרי הוא עושה כל תורתו ומצוותו מתוך תשוקה ומילוי רצונו, כי הוא מרגיש בזה הנאה ותענוג, ולכן צריך יראה, שהוא ענין הביטול, ועכ"פ יראה תתאה שמשמעותה שהוא ירא למרוד במלך המלכים הקב"ה".

הארה
"עבודת השם" מוכרח שתהיה מתוך אהבה ויראה, כי בלי התעוררות האדם לתורה ומצוות מתוך אהבה ויראה, הרי זה "עבודת עצמו" ותו לא...

ידידנו הנכבד
הרב יצחק אייזיק ראזענבוים שליט"א
לרגל החלאקה לבט העיני נתן דוד נ"י
למול טוב ובשעט"ם
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ה
רוב נחת וקדושה וכט"ס אב"ר

בצהרי היום פגש פנחס'ל את ר' לייב. ר' לייב קידמו בסבר פנים מסבירות, וקיים בו את המאמר "משכחו לבית המדרש" - כמובן להבדיל מזה המדובר במקרה...

מאחר שכבר נתיישבו השניים לשיחת רעים, וכבר ידענו שאין בית מדרש בלי חידוש - יצא מפי החבורה הבנה חדשה בתורת החסידות מתוך בארו השופע של התניא קדישא.

"ובכן", פתח ר' לייב ואמר, "כפי שדיברנו חשיבות יתירה נודע לנו שצריך שיהיה בעבודת השם בתורה ובמצוות, והיא העבודה מתוך אהבה ויראה, והחשיבות הגדולה הזו, היא לפי מה שנתחדש לנו שהתורה והמצוות שעולים למעלה ומתכללים בעשר ספירות בעולמות העליונים, הם מהות המצווה - והם הם שכרה, והיות שהתורה והמצווה אין יכולים לעלות למעלה בלי "כנפיים", צריכות הם לב' הכנפיים שהם אהבה ויראה כדי להתעלות".

"אכן, לא כל דרגות האנשים שווים בזה, כי נשמות הצדיקים שעובדים מתוך אהבה ויראה שמעוררים ע"י התבוננות, ויש שאר אינשי שמעוררים אהבה ויראה טבעית, בין בכך ובין כך, בלי עבודה, בלא דחילו ורחימו, לא סלקת לעילא, ובוה יש לנו להתבונן".

"דהנה הרבי מציין כמה סוגי דרגות של עבודה - שאין הם ראויים להתעלות למעלה למינקם קמי שכירתא".

"וכמדומה", מציין ר' לייב, "שבתבוננות זו, נבין כמה ענינים הקשורים ומוזהים ביותר עם תורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש. כנודע שגור בפי אינשי, שהבעש"ט הק' יסד את יסודו ונתן דגש מרובה על עבודת השם מתוך התעוררות של אהבה ויראה ולא כמצוות אנשים מלומדה, יותר מזה שמענו, שלפעמים הפליג הבעש"ט בשבחן של עבודת השם של פשוטי עם העובדים את השם בלבב שלם, אף יותר מעבודתם של אנשים מלאים בינה והשכל. אכן הרבה ביאורים נאמרים על זה, אך כעת יתברר לנו הענין לאורו של רבינו התניא קדישא".

"כאמור, הרבי ציין כמה דרגות של עבודה, אשר מכיון שאינם בגדר של עבודה מתוך אהבה ויראה, חסר להם הכנפיים לעלות למעלה".

"חס ושלום, אומר הרב, יש אשר עובדים חלילה "שלא לשמה ממש", היינו לשום איזה פניה. כמובן, יש בזה הרבה דרגות בסוג הפניה שיש לו. יש מי אשר לומד כדי להיות תלמיד חכם להתפאר בזה או להתגאות חלילה, יש דרגה דקה יותר, והיא עבודה מתוך רצון פנימי וסיפוק עצמי להיות תלמיד חכם ויודע ספר, אבל הכלל הוא שהעבודה שלו הוא מתוך מחשבה "על עצמו", ולא בשביל הבורא יתברך".

"הדרגה המעולה יותר - הגם שאף היא עבודה שלא לשמה, היא עבודה כמצוות אנשים מלומדה "פירוש מחמת הרגל שהורגל מקטנותו שהרגילו ולמדו אביו ורבו לירא את השם ולעובדו ואינו עוסק לשמה ממש". מדרגה זו, להוותנו, יכולה להיות אצל רבים וטובים, שמלאים מצוות כרימו, ואף עוסקים בתורה כל היום, אבל זה בלי מחשבה לרגע בשביל מי הם לומדים, בשביל מי הם מקיימים המצוות".

"כי לשמה ממש אי אפשר בלי התעוררות דחילו ורחימו הטבעיים על כל פנים להוציאן